

Cirkulärnr: 1998:153
Diariernr: 1998/2284
P-cirknr: 1998-2:55
Nyckelord: Distansarbete
Handläggare: Lars Ericson
Sektion/Enhet: Förhandlingssektionen
Datum: 1998-09-28
Mottagare: Kommunstyrelsen
Personalfrågor
Rubrik: Distansarbetsutredningen
Bilagor: 1. Utredningens övervägande och förslag i korthet,
Författningsförslag och Checklista för parterna
2. Protokollsanteckning angående distansarbete

Personalpolitik: 1998-2:55

Nyckelord: Distansarbetete

Förhandlingssektionen
Lars Ericson

1998-09-28

Kommunstyrelsen
Personalfrågor

Distansarbetsutredningen

Regeringen bemyndigade den 5 juni 1997 chefen för Arbetsmarknadsdepartementet att tillkalla en särskild utredare med uppgift att se över regleringen av distansarbete. Med stöd av detta bemyndigande förordnades den 26 juni 1997 kommunalrådet Stefan Hedin, Sandviken, som särskild utredare. Under september 1997 tillsattes en referensgrupp med representanter från arbetsmarknadens parter. I denna grupp ingick Åsa Hollmén från Svenska Kommunförbundet. Den 1 april ersattes Åsa Hollmén av Lars Ericson.

Distansarbetsutredningen har nu lagt fram sitt betänkande "Distansarbete" (SOU 1998:115). I bilaga 1 till detta cirkulär redovisas avsnitten "Utredningens övervägande och förslag i korthet", "Författningsförslag" och "Checklista för parterna".

Om och när betänkandets lagändringsförslag kommer att läggas fram i en proposition eller som författningstext återkommer vi med ett nytt cirkulär.

Vi vill påminna om att det i ÖLA 98 och CÖA 98 finns en protokollsanteckning angående distansarbete (se bilaga 2).

Frågor angående innehållet i detta cirkulär besvaras av Lars Ericson.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Förhandlingssektionen

Markus Gustafsson

Lars Ericson

Bilagor

1. Utredningens övervägande och förslag i korthet, Författningsförslag och Checklista för parterna
2. Protokollsanteckning angående distansarbete

Utredningens övervägande och förslag i korthet

Överväganden

Definition och statistik

Inom EU arbetar länderna för att harmonisera arbetskraftsundersökningarna så att även hemarbete kan belysas. Däremot finns ingen jämförbar statistik om distansarbete och telependling, varför en harmonisering även vad gäller sådan statistik inom EU vore önskvärd.

Arbetsmiljö

Utredningen gör den bedömningen att det för närvarande inte finns behov av förändringar i arbetsmiljölagstiftningen, men att behovet av information om arbetsmiljöfrågor när det gäller distansarbete är stort. Utredningen förutsätter att sådan information utarbetas och sprids av bl.a. Arbetskyddsstyrelsen.

Förtroendemannalagen och medbestämmandelagen

Utredningen bedömer att det inte finns några behov av ändringar varken i förtroendemannalagen eller i medbestämmandelagen. Däremot kan det vara viktigt att reglera om förtroendemannen skall få använda sig av arbetsgivarens datorsystem, såsom e-post och intranet, för att lättare kunna sprida information till distansarbetare

Arbetskadeförsäkringen

En särskild fråga vid distansarbete är svårigheten att visa ett samband mellan olycksfall och arbete i de fall arbetet utförs i den egna bostaden. Frågan om bevisreglerna har nyligen tagits upp av Arbetskadeutredningen. Vi lämnar därför inga förslag när det gäller arbetsskadelagstiftningen.

Personlig integritet, säkerhet och sekretess

Utredningen rekommenderar att det regleras i avtal hur distansarbetares arbetsinsats skall följas upp. Även hur utrustningen skall skyddas bör regleras i avtal. Vidare konstateras att arbetsgivaren har ansvaret för att reglerna i sekretesslagen, lagen om företagshemligheter och personuppgiftslagen följs. Arbetsgivaren får därför bedöma vilka arbetsuppgifter som kan utföras på distans.

Hyseslagen och bostadsrättslagen

Utredningen gör bedömningen att det troligen inte uppstår något problem att arbeta hemifrån så länge lägenheten även används som bostad.

Arbetsanpassning, rehabilitering och funktionshindrade

Utredningen vill uppmärksamma möjligheten till distansarbete och distansutbildning vid anpassning och rehabilitering. Vi gör samma bedömning när det gäller funktionshindrade.

Distansarbetets effekter på transporter

Utredningen konstaterar att det behövs mer kunskap om utvecklingen av IT och dess påverkan på transportbehovet och resmönstret; detta bör därför följas kontinuerligt, exempelvis av SIKA.

Teknisk infrastruktur

Regeringen har nyligen tillsatt en utredning med uppgift att utreda tillgången till avancerad infrastruktur ur ett regionalt perspektiv. Distansarbetsutredningen ser det som angeläget att tillgången till avancerad teknisk infrastruktur kan garanteras i hela landet utan regionala prisskillnader. Detta för att ge utökade möjligheter till distansarbet

Distansarbetets reglering i avtal, riktlinjer m.m.

Det intryck utredningen fått av kartläggningen är, med reservation för att det rör sig om ett mycket begränsat material, att viktiga delar som anställningsskydd och arbetsmiljöansvar behandlas. Det verkar också som att avtal, gemensamma uttalanden och riktlinjer på högre nivå beaktas vid utarbetande av avtal och riktlinjer på lägre nivåer.

Förslag

Lagen om anställningsskydd

Utredningen föreslår en ändring i bestämmelsen i 22 lagen (1982:80) om anställningsskydd (LAS) om turordning vid uppsägning på grund av arbetsbrist. Förslaget skall ses som ett förtydligande av lagtexten och innebär att enbart den omständigheten att en arbetstagare har sin arbetsplats förlagd till bostaden inte skall medföra att arbetsplatsen utgör en egen driftsenhet.

Kommunalskattelagen

Utredningen föreslår att ett schablonavdrag, som motsvarar det som gäller för näringsidkare, införs vid inkomst av tjänst. Förslaget innebär att arbetstägare medges avdrag för bostadskostnad, även om någon del av bostaden inte särskilt inrättats för verksamheten, om arbete i tjänsten utförts i bostaden minst 800 timmar under beskattningsåret och det med hänsyn till arbetet eller anställningens art har varit motiverat att utföra arbetet i bostaden.

Arbetstidslagen och semesterlagen

Utredningen ställer sig bakom Arbetstidskommitténs förslag att ta bort undantagen för hemarbete både i arbetstidslagstiftningen och i semesterlagen.

Försöksverksamhet

Utredningen föreslår att regeringen startar försöksverksamhet med distansarbete. Denna försöksverksamhet bör följas upp och utvärderas med avseende på flera aspekter som t.ex. effekter på arbetsmiljö, jämställdhet och transporter.

Information

Utredningen konstaterar att det finns ett stort behov av information om distansarbete. För att täcka detta behov föreslår vi bl.a. att en gratis webbplats inrättas för information och erfarenhetsutbyte om distansarbete.

Forskning

Utredningen bedömer att det krävs ytterligare forskning på området. Distansarbetets konsekvenser på jämställdhet och arbetsorganisation samt de hinder som finns för distansarbete är exempel på områden som är otillräckligt belysta.

Kartläggning av utlokaliserad verksamhet

Utredningen föreslår att Nutek får i uppdrag att kartlägga omfattningen av utlokaliserad verksamhet. Även slag av arbetsuppgifter, arbetsvillkor, könsfördelning m.m. bör ingå i kartläggningen.

Checklista för parterna

Utredningen har funnit att det finns ett antal frågor som kan vara viktiga att beakta i avtal eller överenskommelser. Den checklista som utredningen tagit fram innehåller bl.a. frågor som huruvida distansarbete skall vara frivilligt, vilken arbetsplats arbetstagaren skall tillhöra, frågor om arbetstid, arbetsuppgifter, säkerhetsfrågor, kostnadsersättning och utvärdering.

Utredningens förslag

Författningsförslag

Lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd

Härigenom föreskrivs det att 22 § skall ha följande lydelse

Nuvarande lydelse

Vid uppsägning på grund av grund av arbetsbrist skall arbetsgivaren iaktta följande turordningsregler.

Föreslagen lydelse

22 §

Vid uppsägning på grund av grund av arbetsbrist skall arbetsgivaren iaktta följande turordningsregler.

Har arbetsgivaren flera driftsenheter, fastställs turordningen för varje driftsenhet för sig. Om arbetsgivare är eller brukar vara bunden av kollektivavtal, fastställs en särskild turordning för varje avtalsområde. Finns det i ett sådant fall flera driftsenheter på samma ort, skall inom en arbetstagarorganisations avtalsområde fastställas en gemensam turordning för samtliga enheter på orten, om organisationen begär det senast vid förhandlingar enligt 29 §.

Arbetstagarnas plats i turordningen bestäms med utgångspunkt i varje arbetstagers sammanlagda anställningstid hos arbetsgivaren. Arbetstagare med längre anställningstid hos arbetsgivare har företräde framför arbetstagare med kortare anställningstid. Vid lika anställningstid ger högre ålder företräde. Kan en arbetsgivare endast efter omplacering beredas fortsatt arbete hos arbetsgivaren, gäller som förutsättning för företräde enligt turordningen att arbetstagaren har tillräckliga kvalifikationer för det fortsatta arbetet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2 000.

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom föreskrivs att det i anvisningarna till 33 § kommunalskattelagen (1928:370) skall införas en ny punkt, 9, av följande lydelse.

Har arbetsgivaren flera driftsenheter, fastställs turordningen för varje driftsenhet för sig. *Enbart den omständigheten att en arbetstagare har sin arbetsplats förlagd till sin egen bostad medför inte att den arbetsplatsen utgör en egen driftsenhet.* Om arbetsgivare är eller brukar vara bunden av kollektivavtal, fastställs en särskild turordning för varje avtalsområde. Finns det i ett sådant fall flera driftsenheter på samma ort, skall inom en arbetstagarorganisations avtalsområde fastställas en gemensam turordning för samtliga enheter på orten, om organisationen begär det senast vid förhandlingar enligt 29 §.

Arbetstagarnas plats i turordningen bestäms med utgångspunkt i varje arbetstagers sammanlagda anställningstid hos arbetsgivaren. Arbetstagare med längre anställningstid hos arbetsgivare har företräde framför arbetstagare med kortare anställningstid. Vid lika anställningstid ger högre ålder företräde. Kan en arbetsgivare endast efter omplacering beredas fortsatt arbete hos arbetsgivaren, gäller som förutsättning för företräde enligt turordningen att arbetstagaren har tillräckliga kvalifikationer för det fortsatta arbetet.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***33 §**

Anvisningspunkt 9

Skattskyldig som i sin tjänst utfört arbete i bostaden har, även om någon del av bostaden inte inrättats särskilt för arbetet, rätt till avdrag för bostadskostnad, om arbete utförts i bostaden minst 800 timmar under beskattningsåret. Vid beräkning av antalet timmar beaktas endast arbete som det med hänsyn till arbetet eller anställningens art varit motiverat att utföra i bostaden. Avdrag medges med 2 000 kronor om arbetet utförts i bostad på den skattskyldiges egen eller hans makes fastighet och med 4 000 kronor i annat fall.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000 och tillämpas första gången vid 2001 års taxering.

Övriga förslag

(se överväganden och förslag i korthet)

Checklista för parterna

Vi har vid vår genomgång av aspekter och konsekvenser av distansarbete funnit att det finns ett antal frågor som kan vara viktiga att beakta i avtal och överenskommelser:

- ◆ Vad som skall gälla ifråga om frivillighet, uppsägning, varsel och återgång till huvudarbetsplats.
- ◆ Vilken arbetsplats som arbetstagaren skall tillhöra.
- ◆ Vad som skall gälla ifråga om arbetstid, övertidsersättning och den anställdes tillgänglighet.
- ◆ Hur arbetstiden skall fördelas mellan huvudarbetsplatsen och distansarbetsplatsen .
- ◆ Vilka arbetsuppgifter arbetstagaren skall utföra och hur arbetet skall följas upp.
- ◆ Hur arbetsgivaren skall utöva sitt ansvar enligt arbetsmiljölagen.
- ◆ Villkor för eventuell utrustning (ägandeförhållanden, ansvar, service, tekniskt stöd och skydd).

- ◆ Vilka säkerhets- och sekretessregler som skall gälla.
- ◆ Vem som skall teckna eventuella försäkringar.
- ◆ Ersättning för eventuella omkostnader.
- ◆ Vad som skall gälla ifråga om information och kompetensutveckling.
- ◆ Hur eventuell barnomsorg är ordnad.
- ◆ Vad som skall gälla ifråga om utvärdering av arbetsformen och uppföljning av dess påverkan på arbetsorganisationen.

Distansarbete

Parterna konstaterar att vissa frågor kan behöva regleras i samband med arbete på distans. Vid införande av distansarbete är det därför av vikt att t.ex. följande frågor beaktas: Omfattning av distansarbetet, arbetstagarens tillgänglighet, anställningsvillkor, arbetsuppgifter, teknisk utrustning, säkerhets- och skyddsfrågor, arbetsmiljöfrågor, uppföljning och utvärdering.